

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
CENTRA ZA UKLANJANJE MINA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2003. GODINU

Sarajevo, juli 2004. godine

SADRŽAJ

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Uvod	4
2.2.	Sistem internih kontrola	4
2.3.	Popis sredstava i izvora sredstava za 2003. godinu	5
2.4.	Računovodstvena evidencija	6
2.4.1.	Račun prihoda i rashoda	6
2.4.2.	Sudski sporovi	6
2.5.	Informacioni sistem BHMAC-a	7
2.5.1.	Organizaciona kontrola	7
2.5.2.	Aplikativne kontrole	7
3.	OSVRT NA NALAZE I PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002.GODINU	8
4.	KORESPONDENCIJA	8
5.	REZIME	9

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja budžetskih sredstava (uključujući i odluke rukovodstva) Centra za uklanjanje mina BiH (u daljnjem tekstu: BHMACH) u vezi finansijske 2003. godine.

Revizija je izvršena u periodu od 14.06. do 23.06.2004., na osnovu odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija BiH ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99).

U nadležnosti je Ureda za reviziju da u skladu sa opšteprihvaćenim revizionim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvrši reviziju finansijskih izvještaja s ciljem procjenjivanja da li su ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijske izvještaje snosi rukovodstvo BHMACH-a, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvještajima na osnovu provedene revizije.

U skladu sa Zakonom o reviziji (član 13., stav 4.), pri izvještavanju o javnim računima naša je obaveza da izvjestimo:

- da li su računi sačinjeni u skladu sa važećom zakonskom regulativom;
 - da li godišnji izvještaji predstavljaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine;
 - ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obavljanju svojih funkcija.
- 1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih osnova za procjenu da li finansijski izvještaji prikazuju stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka uprave BHMACH-a u vezi korištenja budžetskih sredstava. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija BHMACH-a, te finansijsko-računovodstveno poslovanje BHMACH-a.

Za revidirani dio (budžetskih sredstva) finansijskih izvještaja BHMACH-a za 2003. godinu izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- slabosti u sistemu internih kontrola (tačka 2.2.);
- slabosti u izvršenom popisu za 2003. godinu (tačka 2.3.);
- slabosti sistema računovodstvenih evidencija (tačka 2. 4).
- neizvjesnosti sudskih sporova (tačka 2.4.2.).

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Uvod

BHMAC je stručna služba Komisije za deminiranje BiH koji je formiran nakon usvajanja Zakona o deminiranju BiH u februaru 2002. godine, i kojim je stvoren pravni okvir za provođenje protivminskih akcija.

Finansiranje BHMAC-a u 2003. godini je vršeno iz više izvora. Ukupno utrošena sredstva za finansiranje BHMAC-a u tijeku 2003. godine iznose 5.213.828,00 KM. Struktura ostvarenih rashoda je 1.956.956,00 KM iz donacija koja su realizovana putem UNDP (sredstva nisu bila predmet ove revizije, ali su revidirana od strane druge revizije kuće) i 3.256.872,00 KM iz budžeta, (sredstva koja su bila predmet revizije). U strukturi budžetskih sredstava 292.201,00 KM se odnose na isplaćene plate i naknade zaposlenima za 2002. godinu. Budžetska sredstva su trošena isključivo za plate i naknade, a donirana sredstva za materijalne troškove tekućeg poslovanja i kapitalne izdatke BHMAC-a.

2.2. Sistem internih kontrola

Revizijom poslovanja je ustanovljeno kako u BHMAC-u nije u dovoljnoj mjeri razrađen i precizno definisan sistem internih kontrola rukovodstva. Opšte primjedbe na sistem internih kontrola u BHMAC-u odnose se na:

- Slabosti u računovodstvenom sistemu;
- Slabosti u izvršenom popisu sredstava i izvora sredstava;
- Nedostatak pravila i procedura ili nedovoljno jasna i precizna postojeća pravila i procedure za nastanak određenih troškova (primjerice upotreba službenih automobila);
- Nepreciznosti i nejasnoće oko regulisanja troškova prijevoza.

Nedostatak odgovarajućeg sistema internih kontrola ili njegova nedovoljna izgrađenost može imati značajan uticaj na racionalno upravljanje javnim sredstvima i kontrolu raspoloživih sredstava. Tokom revizije smo saznali da je BHMAC pripremio i poslao na odobrenje cijeli set mjera sistema internih kontrola Komisiji za deminiranje BiH.

Ured za reviziju preporučuje BHMAC-u da sistem mjera internih kontrola podigne na viši nivo, a posebno skrećemo pažnju na kontrolu, sveobuhvatnost i ispravnost računovodstvenih evidencija u skladu sa računovodstvenim standardima i evidencije o zaduženosti materijalnih sredstava (reversa). Također, skrećemo pažnju rukovodstvu na neophodnost kreiranja jasnih i preciznih pravila i procedura za upotrebu službenih automobila, s obzirom da BHMAC raspolaže izuzetno velikim brojem istih (prema popisnoj evidenciji broj službenih automobila je preko stotinu).

2.3. Popis sredstava i izvora sredstava za 2003. godinu

Revidirajući izvršeni popis¹ za 2003. godinu smo utvrdili kako BHMACH nije u potpunosti izvršio popis sredstava i obaveza prema izvorima sredstava, tj. nije izvršen popis sredstava u skladu s računovodstvenim standardima koji regulišu ovu problematiku.

Ured za reviziju cijeni napore i uloženi trud koji je učinjen na poslovima popisa imovine u toku 2003. i 2004. godine, ali smatramo kako i dalje treba nastaviti sa kontinuiranim popisom u cilju sređivanja ove izuzetno složene problematike. S obzirom na činjenicu da popis nije bio urađen za 2002. godinu i da je došlo da integrisanja entitetskih MAC-ova, smatramo kako su učinjeni značajni pomaci kako bi se ova značajna oblast uredila u skladu sa zakonskim propisima u cilju racionalnog upravljanja i raspolaganja imovinom.

Analizirajući proces popisa sredstava i izvora sredstava u 2003. godini uočili smo sljedeće propuste i nedostatke:

- Nisu u potpunosti izvršene odgovarajuće pripreme, kako u računovodstvu, tako i na terenu;
- Popis nije izvršen u zakonskom roku, te nije realno iskazana Bilanca stanja na dan 31.12.2003. godine;
- Komisijama su dani kratki rokovi za procjenu vrijednosti sredstava koja nisu imala dokumentaciju;
- U popisnim listama nisu razvrstana stalna sredstva i sitan inventar (sve je evidentirano na zajedničkim listama);
- Članovi komisija nisu imali računovodstvene evidencije zaduženih sredstava već su imali liste prethodne inventure;
- Nisu utvrđeni razlozi manjkova i viškova koji su iskazani u listama;
- Otpis sredstava nije cjelovito urađen te nisu izvršena odgovarajuća knjiženja;
- Nisu ažurirani reversi za pojedinačna i konkretna zaduženja itd.

Ured za reviziju preporučuje nastavak započetih aktivnosti na popisu sredstava i izvora sredstava sukladno zakonskim propisima. Kvalitetan i sveobuhvatan popis sredstava i njihovih izvora, pored toga što predstavlja zakonsku obavezu, doprinosi da godišnji finansijski izvještaji prikazuju realno i objektivno stanje sredstava i izvora sredstava kao i racionalno i domaćinsko upravljanje sredstvima.

Ured za reviziju sugerše rukovodstvu BHMACH-a razmatranje mogućnosti budućeg obilježavanja osnovnih sredstava "bar kodom".

Želimo ponovo skrenuti pažnju rukovodstvu BHMACH-a da se prilikom nastavka popisa povede računa o otpisu sredstava (u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast) koji nisu više u upotrebi iz bilo kojih razloga. Iz razgovora sa zaposlenima BHMACH-a smo saznali kako postoji određeni broj sredstava koja više nisu u upotrebi, a istovremeno nisu otpisana, što samo predstavlja probleme u knjigovodstvenoj evidenciji.

Ured za reviziju preporučuje da se izvrši otpis neupotrebljivih sredstava u skladu sa zakonskim propisima u cilju što urednije i kvalitetnije računovodstvene evidencije.

¹ Svrha popisa jeste da se na osnovu stvarnog stanja uskladi knjigovodstveno stanje sredstava i njihovih izvora, knjiženjem razlika, odnosno viškova i manjkova i tako osiguraju realni podaci u računovodstvenim iskazima godišnjeg obračuna. Popis doprinosi da u godišnjim finansijskim izvještajima bude iskazan realan i objektivan pregled sredstava, obaveza i potraživanja pod uslovom da se isti uradi u skladu sa zakonskim propisima.

2.4. Računovodstvena evidencija

Revidiranjem finansijskih izvještaja i knjigovodstvene evidencije, utvrdili smo kako promjene nisu evidentirane u skladu sa računovodstvenim standardima i načelima budžetskog poslovanja. Uočene nepravilnosti prilikom računovodstvenog evidentiranja određenih vrsta troškova ističemo u sljedećim primjerima:

- Isplata plata i naknada za 2002. godinu u iznosu od 292.201,00 KM je evidentirana u 2003. godini, te su za taj iznos precijenjeni rashodi, a što nije u skladu sa računovodstvenim načelom modifikovanog nastanka događaja koje govori da se rashodi knjiže u onom obračunskom periodu u kojem su i nastali;
- U finansijskim izvještajima BHMACH-a nisu evidentirani izdaci u iznosu od 20.355,00 KM, (izdaci su isplaćeni iz budžetskih sredstava i evidentirani su u ISFU sistemu, a odnose se na Centar za obuku pasa).

Ured za reviziju sugeriše preduzimanje hitnih mjera u cilju otklanjanja spomenutih nedostataka i vođenje računovodstva u skladu sa računovodstvenim standardima i trezorskim poslovanjem. Tačnost i sveobuhvatnost evidentiranja svih promjena značajna je sa aspekta objektivnosti i realnosti prikazivanja finansijskih izvještaja. Sugerisemo podizanje saradnje sa Ministarstvom finansija i trezora na viši nivo. Također, sugerisemo BHMACH-u da u slučajevima kad se pojave nejasnoće i nedoumice o načinu računovodstvenog evidentiranja, naputke i pojašnjenja zatraži od Ministarstva finansija i trezora.

2.4.1. Račun prihoda i rashoda

BHMACH je prilikom sačinjavanja Računa prihoda i rashoda za 2003. godinu za budžetska sredstva iskazao ukupne rashode u iznosu od 3.236.515,00 KM i ukupne prihode u iznosu od 3.012.569,00 KM što ne odražava realno stanje ostvarenih budžetskih prihoda u 2003. godini, te je iskazan višak rashoda nad prihodima u iznosu od 223.946,00 KM.

Razlika od 223.946,00 KM manje iskazanih prihoda u Računu prihoda i rashoda rezultat je nepravilnog knjigovodstvenog evidentiranja.

Ured za reviziju je mišljenja kako ovakav način knjigovodstvenog iskazivanja prihoda nije u skladu sa računovodstvenim principima i standardima tj. nije dosljedno ispoštovan računovodstveni princip modifikovanog nastanka događaja.

2.4.2. Sudski sporovi

Tokom revizije, Ured za reviziju je izvršio analizu spiska svih sudskih sporova koji se vode protiv BHMACH-a i utvrdio kako ukupna vrijednost sporova iznosi cca. 800.000,00 KM (u iznose sporova nisu ukalkulisani sudski troškovi, kao ni moguće kamate, s obzirom da su isti u toku). Tokom revizije smo imali na uvid Presudu Opštinskog suda u Zavidovićima PS-28/02 od 25.02.2004. godini, kojom se obavezuju Opština Zavidovići i BHMACH, da tužitelju, PŠP Četina Zavidovići isplate iznos od 482.454,00 KM sa kamatom i naknade troškova parničnog postupka u iznosu od 15.937,00 KM u roku od 30 dana. Na ovu Presudu je uložena žalba. Ovdje se uglavnom radi o parničnim postupcima radi naknade štete, a sporovi potječu uglavnom iz perioda postojanja entitetskih MAC-ova koji su preneseni na BHMACH.

Ured za reviziju je mišljenja da bi zbog neizvjesnosti rezultata sudskih sporova, u budućem periodu u ovu svrhu trebalo planirati određena sredstva (u slučaju gubitka sporova). Potrebno je temeljito ispitati uzroke sporova i pripremiti se za dolazeće sudske rasprave. O svim ovim slučajevima treba

upoznati Vijeće ministara BiH, Ministarstvo finansija i trezora i Pravobranilaštvo BiH.

2.5. Informacioni sistem BHMAC-a

2.5.1. Organizaciona kontrola

BHMAC koristi informacioni sistem kao podršku poslovnim procesima i u velikoj su zavisnosti od njegovog korištenja.

U BHMAC-u po sistematizaciji rade četiri osobe zadužene za upravljanje i razvoj informacionog sistema sa različitim neformalnim zaduženjima.

Revizijom je utvrđeno kako ne postoje propisane interne procedure koje se odnose na upotrebu informacionog sistema, zaštitu podataka, kontrolu podataka, pravljenje rezervnih kopija i vođenje IT projekata. Informacioni sistem je u upotrebi, ali je zbog bolje organizacije i kontrole sistema, neophodno donijeti interna akta i procedure koje definišu ovo područje.

Rukovodstvo BHMAC-a bi radi bolje organizacijske kontrole trebalo propisati interne procedure koji se tiču upotrebe informacionog sistema, zaštite podataka, kontrole podataka, redovnog pravljenja kopija podataka, razdvajanja obaveza i odgovornosti, te vođenja IT projekata.

Također, potrebno je internim aktom definisati klasifikaciju podataka s detaljno objašnjenim pravima pristupa podacima, nakon čega bi se trebala sistemski definisati pravila pristupa i kontrole podataka u informacionom sistemu.

BHMAC je dužan obezbijediti sve tehničke preduslove, kako bi se preporuke u što skorijem roku ispoštovale.

2.5.2. Aplikativne kontrole

Unos podataka u ISFU sistem, vrši se tako što se svi podaci nose u trezor na knjiženje. Rukovodstvo BHMAC-a nije propisalo jasne procedure o nalogu za unos podataka u sistem, kao ni procedure o adekvatnom izvještavanju o unesenim transakcijama.

Potrebno je pojačati interne kontrole i finansijsko izvještavanje, te propisati adekvatne procedure za unos podataka u ISFU sistem, kako bi se rizik od unosa pogrešnih podataka smanjio.

3. OSVRT NA NALAZE I PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja BHMACH za 2002. godinu o čemu je sastavljen Izvještaj. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti opisane u Izvještaju i BHMACH-u je sugerisano da ih razmotri, te da preduzme određene operacije kako se utvrđene nepravilnosti i propusti ne bi ponavljale u daljem poslovanju.

Revizijom poslovanja za 2003. godinu utvrđeno je kako je u određenom broju slučajeva postupljeno u skladu sa preporukama Ureda za reviziju, te su uočeni određeni pomaci u poslovanju BHMACH-a.

Realizovane preporuke:

- Preuzeta akta, oprema i zaposlenici od entitetskih MAC-ova.

Aktivnosti koje su u toku:

- BHMACH je preduzeo aktivnosti oko izgradnje sistema internih kontrola;
- Popis sredstava i izvora sredstava.

Preporuke koje nisu izvršene:

- Računovodstvena evidencija nije u potpunosti adekvatno urađena.

4. KORESPONDENCIJA

Centru za uklanjanje mina BiH je, dana 19.07.2004. godine, uručen Nacrt izvještaja o izvršenoj reviziji za 2003. godinu, na razmatranje i dostavljanje eventualnih komentara i primjedbi na nalaze revizije.

U ostavljenom roku od sedam dana, Centar za uklanjanje mina BiH nije dostavio primjedbe na Izvještaj o izvršenoj reviziji za 2003. godinu

5. REZIME

Ured za reviziju je izvršio reviziju finansijskog poslovanja BHMAC-a u skladu sa Zakonom o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opšte uslove okruženja u kojem je egzistirao BHMAC.

Revidiranjem poslovanja u 2003. godini utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka. Posebno želimo ukazati na slabosti sistema internih kontrola koji se ogledaju u nedostacima pravila i procedura za nastanak određenih troškova (vidjeti tačku 2.2. ovog izvještaja).

Revizijom poslovanja smo uočili kako popis sredstava i izvora sredstava nije u potpunosti izvršen sukladno računovodstvenim standardima (vidjeti tačku 2.3.)

Tokom revizije smo utvrdili kako BHMAC nije imao u potpunosti transparentan način računovodstvenih evidencija, u skladu sa računovodstvenim standardima i principima. (vidjeti tačku 2.4.).

**vršilac dužnosti generalnog
revizora**

Samir Mušović

zamjenik generalnog revizora

Dragan Kulina